

19 816

Voorstel van wet van de leden Schutte, Castricum en Hermans tot wijziging van de Wet op de Parlementaire Enquête en in verband daarmee opnemen van een bepaling in het Wetboek van Strafrecht

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 15 maart 1991

Alvorens in te gaan op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen, die getuigen van een grote nauwkeurigheid waarmee de gewisselde stukken zijn bestudeerd, merken wij op dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal bij besluit van 14 maart 1991 het lid Wiebenga mede de verdediging van het voorliggende initiatiefwetsvoorstel heeft opgedragen, in de plaats van het oud-lid van die Kamer Hermans, aan wie wij veel dank zijn verschuldigd voor zijn bijdrage aan dit wetsvoorstel.

Gezamenlijk zullen wij trachten de verdediging van het wetsvoorstel zodanig te doen zijn dat ook de Eerste Kamer hiermee zal kunnen instemmen.

Wij zijn de leden van de C.D.A.-fractie erkentelijk voor het signaleren van twee misstellingen, die in voorgaande stukken zijn geslopen.

Met betrekking tot de vraag welke wijzigingen in het Reglement van Orde dienen te worden opgenomen na inwerkingtreding van het wetsvoorstel merken wij op dat wij ons geen alomvattend oordeel hebben gevormd over mogelijke wijzigingen van de Reglementen van Orde. Het lijkt ons juister dit over te laten aan de afzonderlijke Kamers. Ons is bekend dat de Tweede Kamer voorbereidingen heeft getroffen voor een algehele herziening van haar Reglement van Orde, zodat de bepalingen met betrekking tot het recht van enquête uit dien hoofde aan een kritische beschouwing zullen worden onderworpen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vragen ons naar de betekenis van de *aanvaarde motie van de leden Wiebenga en V.A.M. van der Burg* (kamerstuk 19 816, nr. 24) voor een enquête, die door de Eerste Kamer of door de Verenigde Vergadering wordt ingesteld.

De motie bevat het oordeel van de Tweede Kamer over een procedureel aspect, te weten hoe gehandeld dient te worden in het geval een getuige/deskundige het verzoek doet om televisiecamera's tijdens zijn verhoor te weren. De motie heeft derhalve geen betekenis voor in te stellen enquêtemissies uit de Eerste Kamer of uit de Verenigde Vergadering.

De leden van de P.v.d.A.-fractie wijzen nog op de onderlinge samenhang tussen het tweede en het vierde lid van artikel 17. Zij menen dat de commissie de plaats van de voorlopige gijzeling dient aan te wijzen, omdat deze voorlopige gijzeling langer kan duren dan 24 uur, namelijk indien de weigerachtige getuige of deskundige niet om zijn invrijheidstelling verzoekt. Naar onze mening is sprake van een misverstand. Indien een getuige of deskundige weigert de gevraagde antwoorden te geven, kan de commissie de president van de arrondissementsrechtbank verzoeken de dadelijke gijzeling van de weigerachtige te gelasten. In afwachting van de uitspraak van de president kan de commissie de weigerachtige getuige of deskundige in bewaring houden binnen het lokaal waar zij vergadert. Zodra de vordering van de commissie aan de president is voorgelegd zal deze hierop beslissen. Niettemin staat het de in bewaring gehouden weigerachtige getuige of deskundige vrij om zijn invrijheidstelling te verzoeken. In dat geval zal verzoeker binnen 24 uur door de president worden gehoord. In beide gevallen zal de president derhalve dadelijk een beslissing geven. Luidt de beslissing dat de weigerachtige getuige of deskundige zal worden gegijzeld, dan is het ook de president die de plaats van de (voorlopige) gijzeling aanwijst. Die plaats zal dan niet meer zijn het lokaal waar de commissie vergadert, omdat de gijzeling langer dan 24 uur kan zijn en voorzieningen, bij voorbeeld voor overnachting en wasgelegenheid veelal ontbreken. De voorlopige gijzeling dient binnen acht dagen te zijn bekrachtigd, anders vervalt zij van rechtswege.

Wij spreken de hoop uit met deze uiteenzetting naar genoegen het verschil te hebben duidelijk gemaakt tussen de bewaring en de (voorlopige) gijzeling.

Wij zijn zeer erkentelijk voor de waarderende woorden van het lid van de G.P.V.-fractie, die te kennen geeft met het voorliggende wetsvoorstel te kunnen instemmen.

Op zijn vraag hoe het verloop van de procedure zal zijn indien een getuige of deskundige zijn bezwaar tegen aanwezigheid van televisie bij zijn verhoor niet ziet gehonoreerd door de enquêtecommissie antwoorden wij als volgt.

De getuige of deskundige zal zijn bezwaar tegen de aanwezigheid van televisiecamera's dienen toe te lichten. Niet kan worden volstaan met de enkele mededeling van bezwaar. Het kenbaar maken van het bezwaar kan voorafgaand aan het verhoor worden gedaan of aan het begin van het verhoor. Vervolgens zal de commissie zich beraden of de aangevoerde bezwaren van voldoende gewicht zijn om het verzoek te kunnen honoreren. De commissie zal bij inwilliging van het verzoek de nodige maatregelen doen treffen ter wering van televisiecamera's op grond van haar bevoegdheid ter handhaving van de orde. Indien het verzoek niet wordt gehonoreerd door de commissie zal de getuige of deskundige voor haar dienen te verschijnen op de gemelde plaats en uur. Indien betrokkene desondanks niet verschijnt, of weigerachtig is te antwoorden op de gestelde vragen, voorziet de wet in middelen om de getuige of deskundige te dwingen te verschijnen of te antwoorden. Het staat uiteraard de getuige of deskundige vrij het oordeel van de rechter in te roepen in kort geding. Of het verhoor in die situatie moet worden opgeschort tot de rechter uitspraak heeft gedaan, ware in beginsel over te laten aan het oordeel van de enquêtecommissie. Wij achten het denkbaar dat de commissie, bij het vaststellen van datum en tijd van het verhoor van de getuige of deskundige, het moment waarop de rechter in kort geding uitspraak zal doen, in haar beschouwingen zal betrekken.

Evenwel moet worden bedacht dat de rechter ook kan worden ingeschakeld indien een getuige of deskundige weigerachtig is om te antwoorden. Deze weigerachtigheid kan ook voortkomen uit de aanwezigheid van televisiecamera's.

Met nadruk zij hier nog vermeld dat het bovenstaande steeds betrekking heeft op openbare verhoren, met de mogelijkheid beperkingen aan te brengen op de aanwezigheid van de persmedia. Een besloten verhoor is derhalve van andere aard, dat in artikel 18a, tweede lid wordt geregeld.

Ons wordt gevraagd naar onze visie op de stelling dat het wijs zou kunnen zijn dat de Eerste Kamer een parlementaire enquête instelt indien, zo begrepen wij, de Tweede Kamer zeer nauw betrokken is geweest bij het gevoerde beleid, waarop de enquête zich richt. Het behoeft geen betoog dat de Eerste Kamer volledig dezelfde rechten bezit als de Tweede Kamer aangaande het instellen van een enquête. De afweging om al dan niet een enquête in te stellen is er een van politieke aard. Wij zouden het dan ook aan de wijsheid van de Eerste Kamer willen overlaten om al dan niet te besluiten tot het instellen van een enquête.

Ten slotte wordt de vraag gesteld in welke situaties het denkbaar is dat de Verenigde Vergadering een parlementaire enquête houdt. Algemeen wordt aangenomen dat de Verenigde Vergadering alleen bevoegd is tot het instellen van een enquête naar die onderwerpen, die rechtstreeks verband houden met de aan haar grondwettelijk opgedragen taken. Reeds uit dien hoofde valt niet te veronderstellen dat de Verenigde Vergadering frequent gebruik zal maken van haar bevoegdheden op dit punt.

Schutte
Castricum
Wiebenga